

Слід зазначити, що стандартизація перших 21 аутосом каріотипу собаки була досягнута з використанням традиційної цитогенетики [1] в той час як для надійної ідентифікації решти 17 пар аутосом спочатку потрібно використання молекулярних цитогенетичних реагентів. В даний час існує міжнародно визнана нумерація всіх 38 аутосом собаки [2] схвалена ISAG DogMap Workshop. Тепер для кожної хромосоми собаки доступна панель хромосом-специфічних зондів з одним локусом, що дозволяє при необхідності перевірити ідентичність хромосом.

Висновки

1. Цитогенетичні дослідження на домашніх собак були засновані на деяких великих відкриттях і досягненнях в молекулярних цитогенетичних технологіях.
2. Розвиток методів FISH призвело до все більш широкому застосуванню зондів забарвлення хромосом і зондів з єдиним локусом для картування геному собак і клінічної оцінки.
3. Поява CGH-аналізу для вивчення каріотипу у собак, безсумнівно, буде сприяти подальшому розвитку цієї важливої галузі досліджень

Список використаної літератури

1. Свитонски, М., Рейманн, Н., Босма, А.А., Лонг, С., Бартнишке, С., Пьенковска, А., Морено-Милан, М.М., Фишер, П. (1996) Отчет о ходе стандартизации Каріотип собак с G-полосой (*Canis familiaris*). Хромосомные исследования 4, 306–309.
2. Графодацкий А.С., Беклемишева В.Р., Дольф Г. (1995) Паттерны GTG-бэндинга высокого разрешения хромосом собаки и чернушки: описание и сравнительный анализ. Цитогенетика и клеточная генетика 69, 226–231
3. Reimann, N., Bartnizke, S., Bullerdiek, J., Schmitz, U., Rogalla, P., Nolte, I. and Ronne, M. (1996) Расширенная номенклатура каріотипа собак. Цитогенетика и клеточная генетика 73, 140–144.

УДК 636.7.083.45:616-092

ПРОГНОЗУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ СОБАК ДЕКОРАТИВНИХ ПОРІД ПІД ЧАС ПРОЦЕДУРИ ГРУМІНГУ

Т.Г. Каралаш, студентка 1 курсу, магістр ТВіПТТ

С.Ю. Косенко, к. с.-г. наук,

Одеський державний аграрний університет

Анотація. Вивчали ступінь стресостійкості собак декоративних порід при привчання до процедури грумінгу у салонах. З'ясовано, що попереднє визначення психотипу собаки за методикою В. Кемпбела дозволяє прогнозувати поведінку собаки при проведенні процедури грумінгу та застосувати до нього індивідуальний підхід.

Ключові слова: собаки, декоративні породи, методика В. Кемпбела, грумінг, психотип.

Постановка проблеми. У тварин, які мешкають в природних умовах, явище грумінгу є формою власне зміщеної активності, яка зменшує психічну напруженість. Саме він використовується в експериментах для оцінки сили стресу, оскільки чим більш незнайома для них ситуація і чим менше відповідних для неї стереотипів поведінки, тим більше часу займає прийняття рішення, отже, довше триває грумінг. Реакція грумінгу може бути викликана не тільки ситуаційними змінами, але й певними гуморальними факторами - гіпофізарними стресорними гормонами. В свою чергу, грумінг призводить до зростання концентрації в крові ендорфінів.

Грумінг іншої особини - форма дружньої, комфортної та заспокійливої поведінки. Він має назву алогрумінгу на відміну від автогрумінга - чистки власного тіла. Біологічний сенс

алогрумінгу не тільки в тому, що через нього реалізується енергія мотивації у стані невизначеності, але й в тому, що посилюється секреція ендорфінів, які викликають ейфоричний стан. Таким чином, алогрумінг як серед тварин, так і серед людей, є найбільш розповсюдженою дружньою поведінкою.

Багато власників собак стикаються з проблемами, які виникають у їх вихованців при відвідуванні грумінг салону. У цій ситуації дуже важливим є процес знайомства з майбутнім грумером, оскільки у деяких собак після першого відвідування формується досить стійкий стереотип, який може бути як позитивним, так і різко негативним.

Основні матеріали дослідження. Дослідження проводились в умовах грумінг-салону "Бетховен" м. Одеса. Об'єктом досліджень були заходи запобігання стресу у собак та зменшення тривожно-нервовного стану при проведенні процедури грумінгу; предметом досліджень - цуценята декоративних порід (вест хайленд уайт тер'єр, померанський шпіц, йоркширський тер'єр та пекінес) віком 6-9 місяців (n=14), які належали приватним власникам.

У дуже багатьох випадках собаки, які вперше потрапляють до грумінг салонів, відчують неабиякий стрес. Причини і форми його прояву можуть бути різноманітні:

1. Шерсть собаки знаходиться у занедбаному стані. Часто трапляються випадки, коли собака не дозволяє хазяїну розчісувати себе, що призводить до утворення колтунів. Їх видалення подовжує тривалість процедури грумінгу, що негативно позначається на психологічному стані собаки.

2. Собака не соціалізований. Процедуру соціалізації потрібно починати з раннього віку, щоб к 6 місяцям цуценя було знайоме зі сторонніми людьми, знало щітку та гребінець, вільно подорожувало з хазяїном на транспорті.

3. На грумінг приводять собаку, який відчуває тривалий стрес. Причиною цього можуть бути діти, які неправильно поведуться з цуценям, зміна власника, погане утримання, хворобливе лікування у ветеринара. До таких тварин необхідний індивідуальний підхід.

Ознаками небажаної поведінки та стресу є наступні:

1. Собака тремтить. Це є ознакою збудження. У цих випадках потрібно розмовляти з твариною, дати їй відчути доброзичливість та заспокоїти.

2. У собаки збуджений стан, він танцює, намагається грати, кусає інструмент. Таку тварину не можна залишати без уваги ні на мить, розмовляти спокійно і твердо, бути лідером, залишаючись весь час з нею у контакті. Такий стан виникає внаслідок розгубленості, зазвичай у молодих та несоціалізованих собак.

3. Агресія. Собака може атакувати інструмент та руки грумера, як тільки відчуває дотик. Агресія може виникнути від страху, собака намагається захищатись. В такому випадку потрібно його заспокоїти, надягаючи намордник, проявити максимум доброти. У випадку, коли собака намагається довести свою домінуючість, поводитись з ним потрібно спокійно і твердо.

4. Собака дуже боїться і на межі істерики. В таких випадках можуть виникнути справжні ознаки короткочасного стресу: серцебиття, слиновиділення, ступор. Починати роботу потрібно якнайбільш доброзичливо по відношенню до собаки та намагатись швидше її закінчити. Можна залучити хазяїна, щоб заспокоїти собаку, але якщо тварина в стресі, іноді застосовують анестезію.

Часто собаки, до яких вперше застосували тримінг, радикально змінюють поведінку. Вони починають уникати знайомих, відмовлятися від їжі і намагатися сховатися у затишному місці. Це найчастіше пов'язане з тим, що собака, який залишився без шерсті, відчуває сильний дискомфорт. Він може бути викликаний також і подразненням шкіри. Тому необхідно застосування спеціальних мастил (пантенол, хлоргексидин) та доброзичливе і заспокійливе відношення до тварини.

До цуценят, яких використовували у дослідженнях, у віці 6-8 тижнів була застосована методика В. Кемпбела [4], яка дозволяє визначити психотип собаки. За отриманими результатами, 33,3% собак у віці 6-8 тижнів мали високі адаптаційні можливості, не

проявляли агресії до незнайомих людей (3 група); 25% мали схильність до лідерства, але за відсутності будь-якої агресії (2 група); 16,7% мали добре виражену схильність до домінування (1 група) і стільки ж потребували спеціальних прийомів корекції поведінки (5 група). Ще 25% (4 група) мали необхідність тісного контакту з хазяїном, що свідчить про невпевненість і схильність до підпорядкування.

С початком проведення процедур грумінгу спостерігали наступну поведінку собак (таблиця 1)

Таблиця 1

Поведінка собак різних психотипів при проведенні процедури грумінгу

Група	Поведінка при проведенні процедури грумінгу			
	1-й раз	2-й раз	3-й раз	4-й раз
1	збуджений стан, агресія	збуджений стан, агресія на початку процедури	дещо збуджений стан	дещо збуджений стан на початку процедури
2	тремтіння, дещо збуджений стан	дещо збуджений стан на початку процедури	спокійна зацікавлена поведінка	спокійна поведінка
3	спокійна, зацікавлена поведінка	спокійна поведінка	спокійна поведінка	спокійна поведінка
4	тремтіння, збуджений стан, захисна агресія	тремтіння, збуджений стан	тремтіння, дещо збуджений стан	тремтіння на початку процедури
5	сильне тремтіння, істеричний стан	сильне тремтіння, можливий істеричний стан	сильне тремтіння	сильне тремтіння

Таким чином, своєчасне визначення психотипу цуценяти дозволяє прогнозувати його стресостійкість під час процедури грумінгу.

Висновки. Тестування цуценят у молодому віці (6-8 тижнів) за методикою В. Кемпбела дозволяє спрогнозувати їх рівень стресостійкості при привчання до процедур грумінгу.

Список використаної літератури

1. Гисон А. Грумінг: полное руководство по уходу за 170 породами собак. Пер. с англ. Т.В. Лисицыной. Предисл. М.Н. Сотской. М.: ООО «Аквариум-Принт», 2006. 288 с.
2. Коппингер Л., Коппингер Р. Собаки. Новый взгляд на происхождение, поведение и эволюцию собак. М.: «СОФИОН»; 2005. 384 с.
3. Куропаткина М. В. Готовим собаку к выставке. М.: «Вече»; 2015. 90 с.
4. Тест Вільяма Кемпбела /Train your dog. URL: <http://www.trainyourdog.com.ua/porady-kinologa/test-wiliama-kempbela-2/> (дата звернення 10.03.2021)

УДК 594.38:636.018

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ВІНОГРАДНИХ РАВЛИКІВ У ГОСПОДАРСТВАХ ОДЕЩИНИ

Н.О. Кірович, к. с.-г. наук
А.А. Кириленко, аспірант
 Одеський державний аграрний університет

Розглянуто особливості вирощування виноградних равликів в умовах фермерського господарства «Fateli Snail Farm» та основні технологічні прийоми їх випасання і відгодівлі у вольєрах на відкритому повітрі.

Ключові слова: виноградні равлики, вирощування, вольєр, ґрунт, вода.